

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
МЕНЕДЖМЕНТ РЕСУРСІВ ТА ВИТРАТ

підготовки магістра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент організацій

Силабус освітнього компонента «МЕНЕДЖМЕНТ РЕСУРСІВ ТА ВИТРАТ»
підготовки магістра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності
073 Менеджмент, за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій

Розробник: Ющишина Л. О., доцент кафедри менеджменту та адміністрування,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено

Гарант ОПП
Менеджмент організацій

Лариса ЮЩИШИНА

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
менеджменту та адміністрування**

протокол № 1 від 26 серпня 2022 року

Завідувач кафедри

Черчик Л. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування 073 Менеджмент Менеджмент організацій Другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання <u>2-ий</u>
		Семестр <u>3-ий</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні <u>12</u> год.
		Самостійна робота <u>84</u> год.
Мова навчання		Консультації <u>14</u> год.
Сторінка курсу в MOODLE	Форма контролю: <u>екзамен</u>	
	Українська	
	https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2127	

II. Інформація про викладача

Ющишина Лариса Олексіївна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Контактна інформація викладача:

Телефон 0503381598

Електронна пошта: Yushchyshyna.Larysa@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Менеджмент ресурсів та витрат» належить до нормативних компонентів, спрямований на формування навиків обґрунтування та реалізації управлінських рішень у сфері ефективного управління ресурсами та витратами підприємства.

2. Пререквізити і постреквізити дисципліни

Пререквізити: Менеджмент організацій, Фінансове й обліково-аналітичне забезпечення управлінських рішень та оцінювання ризиків, Менеджмент стратегічних змін та розвитку, Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами.

Постреквізити: Переддипломна практика з написанням кваліфікаційної роботи.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета викладання освітнього компонента – засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок управління ресурсами та витратами за видами, центрами відповідальності та носіями витрат для мінімізації їх рівня та обґрунтування

оптимальних господарських рішень у сфері формування ресурсів.

Основними **завданнями** освітнього компонента є: формування здобувачами комплексу фундаментальних знань щодо управління ресурсами та витратами за місцями та центрами відповідальності; розкриття процесу контролю витрат і стимулювання економії ресурсів; висвітлення проблем управління ресурсами та витратами, що пов'язанні з ними; розгляд класифікації і формування витрат на мікрорівні, калькуляції собівартості з повним розподілом витрат і за змінними витратами; розкриття систем управління запасами; розгляд напрямків оперативного регулювання виробничих витрат; вивчення впливу макроекономічного регулювання та формування ресурсів і витрат у системі менеджменту.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності:

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Результати навчання:

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН14. Вміти приймати рішення щодо ефективного планування витрат та використання ресурсів.

5. Структура освітнього компонента

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні основи менеджменту ресурсів та витрат						
Тема 1. Теоретичні засади менеджменту ресурсів та витрат	13	2		10	1	ПО, Т /5
Тема 2. Система управління витратами	13	2		9	2	ПО, Т, ПЗ /5
Тема 3. Формування витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності	13		2	9	2	ПО, Т, ПЗ /5

Тема 4. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	15	2	2	9	2	ПО, Т, ПЗ /5
Разом за модулем 1	54	6	4	37	7	20
Змістовий модуль 2. Функції менеджменту ресурсів та витрат						
Тема 5. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу	14	2	2	9	1	ПО, Т, РС /4
Тема 6. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	13		2	9	2	ПО, Т, ПЗ /4
Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень	13		2	9	2	ПО, Т, ПЗ /4
Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	13	2		10	1	ПО, Т, ПЗ /4
Тема 9. Управління витратами на якість	13		2	10	1	ПО, Т, РС /4
Разом за модулем 2	66	4	8	47	7	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Всього годин / Балів						100
						120 10 12 84 14

Форма контролю*: поточне оцінювання (усне оцінювання або письмова контрольна робота (ПО), фронтальне опитування (ФО), есе чи реферат (Е), тести (Т), розгляд ситуаційних завдань (РС), виконання практичних завдань (ПЗ), розгляд кейсів (К), модульна контрольна робота (МКР).

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Менеджмент ресурсів та витрат» передбачає:

- підготовку до аудиторних (практичних) занять – опрацювання лекційного матеріалу та самостійне опрацювання окремих тем (питань) освітнього компонента;
- розв'язання практичних та тестових завдань;
- розв'язання ситуаційних завдань;
- підготовку до усіх видів контролю.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента та містяться в електронному курсі у веб-середовищі системи управління навчанням Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2127>

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі вищої освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної,

неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачів вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал).

Політика виставлення балів. Враховуються бали поточного (40 балів) та підсумкового оцінювання (60 балів). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача під час занять; не допускаються пропуски та запізнення на заняття; заборонено використання мобільного телефону, планшету чи інших мобільних пристроїв під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Підсумковий семестровий контроль у вигляді екзамену передбачає оцінку засвоєння здобувачем навчального матеріалу на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи впродовж семестру.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання екзамену, якщо здобувач успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компонента, і набрав при цьому не менше 75 балів. Така оцінка виставляється та заноситься до залікової відомості й індивідуального навчального плану здобувача у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у письмовій формі згідно затвердженого розкладу. Завдання екзаменаційного білета передбачають два відкритих питання (по 10 балів), 10 тестів (20 балів), задачі (20 балів) що складені відповідно до силабусу дисципліни. Максимальна оцінка 60 балів.

Перелік питань до екзамену

1. Сутність, зміст та класифікація ресурсів.
2. Сутність та базові концепції управління ресурсами та витратами.
3. Функції управління витратами.

4. Принципи управління витратами.
5. Місце та значення управління ресурсами та витратами в системі менеджменту підприємства.
6. Витрати підприємства: сутність, види та процес формування.
7. Класифікація витрат для цілей управління.
8. Групування витрат за економічними елементами.
9. Адміністративні витрати.
10. Витрати на збут.
11. Операційні витрати, не пов'язані з виробничою діяльністю.
12. Витрати підприємства не пов'язані з операційною діяльністю.
13. Поведінка витрат і фактори, що її визначають.
14. Витратоутворюючі чинники та їх характеристика.
15. Зв'язок витрат з обсягом виробництва. Змінні та постійні витрати.
16. Методи визначення функції витрат.
17. Калькулювання виробничої собівартості виготовленої та визначення собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).
18. Методи та способи калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
19. Особливості системи калькулювання за неповними (змінними) витратами.
20. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності.
21. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів.
22. Основні критерії розподілу непрямих витрат.
23. Ставка розподілу непрямих витрат.
24. Методи розподілу витрат обслуговуючих підрозділів.
25. Особливості управління витратами на відтворення основних засобів та інших необоротних активів.
26. Поняття зносу та амортизації основних засобів.
27. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації.
28. Методика розрахунку амортизації основних засобів.
29. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів та витрати ремонтно-технічного обслуговування.
30. Визначення вартості об'єктів амортизації.
31. Особливості формування системи управління витратами на підприємстві.
32. Поняття про систему управління витратами та її елементи.
33. Завдання, функції системи управління витратами та умови її ефективності.
34. Принципи системи управління витратами.
35. Характеристика основних складників системи управління витратами.
36. Функціональний, організаційний та мотиваційний аспекти системи управління витратами.
37. Концепція управління витратами за місцями їх формування та центрами відповідальності.

38. Контролінг як система управління витратами та фінансовим результатом діяльності підприємства.

39. Сутність та завдання контролінгу.

40. Функції та види контролінгу.

41. Класифікація систем управлінського обліку. Сутність «стандарт-костінгу» та «директ-костінгу».

42. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.

43. Інноваційні методи оптимізації витрат на підприємстві.

44. Обґрунтування процесу впровадження новітніх технологій управління витратами.

45. Класифікація та сутність сучасних методів управління витратами. Переваги та недоліки.

46. Облік витрат діяльності підприємства.

47. Аналіз витрат за економічними елементами.

48. Аналіз собівартості продукції за статтями калькуляції.

49. Аналіз прямих матеріальних витрат.

50. Оцінка витрат на пряму заробітну плату.

51. Аналіз витрат на обслуговування виробництва.

52. Аналіз інших комплексних витрат.

53. Планування витрат та методика складання кошторису витрат.

54. Мета, завдання та характеристика процесу планування витрат.

55. Порядок планування витрат підрозділів підприємства.

56. Планування собівартості продукції.

57. Бюджетування витрат як розробка концепції ведення бізнесу.

58. Поняття бюджету. Цілі, завдання та структура бюджетів на підприємстві.

59. Бюджет прямих витрат на матеріали.

60. Бюджет прямих витрат на оплату праці.

61. Бюджет загальновиробничих витрат та цехової собівартості продукції.

62. Бюджет комерційних та загальногосподарських витрат.

63. Переваги та недоліки бюджетування.

64. Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів.

65. Система внутрішнього контролю на підприємстві.

66. Контроль витрат в умовах застосування системи гнучких кошторисів.

67. Форми стимулювання економії ресурсів.

68. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат.

69. Методика оптимізації запасів та інтервалів поставки матеріалів.

70. Методи оцінювання матеріалів у запасах.

71. Обґрунтування форми забезпечення операційної системи устаткуванням.

72. Управління витратами на якість.

73. Фактори, що впливають на якість продукції.

74. Поняття «витрати на якість» та їх класифікація.

75. Окупність витрат на якість.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 – 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	непогано
60 – 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Артамонова Н., Акуюшина М. Управління витратами : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 120 с.
2. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
3. Ющишина Л.О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

Додаткова

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Лібра, 2018. 400 с.
2. Данилюк Т., Ющишина Л., Мохнюк А. Логістичний аутсорсинг в системі управління підприємством: доходи та витрати провайдерів. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. № 3 (19). С.55–62.
DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-03-55-62>
3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г.Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 768 с.
4. Ліпич Л. Г., Ющишина Л.О. Управління витратами бізнес-процесів у рослинництві : монографія. Луцьк: ВІЕМ, 2011. 216 с.
5. Красношарпа В.В., Токарська Ю.О. Концепції управління витратами та їх використання у формуванні витрат підприємств будівельної галузі України. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/72.pdf
6. Пашкевич М.С, Дріга О.П., Макурін А.А. Управлінський облік : навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 151 с.
7. Ющишина Л.О. Інноваційні технології управління через контролінгові інструменти. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій : колективна

монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 368 с. С.52–62.

8. Яровенко М. М. Ющишина Л.О. Сутність та методи управління витратами підприємства. Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 12 груд. 2018). Луцьк, 2018. С.184–185.

9. Koniukh I., Yushchyshyna L. Controlling as an Internal Process of Coordination of the Enterprise. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Луцьк : Вежа-Друк, 2018. № 4 (16). С.92– 97.

DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2018-04-92-97>

10. Yushchyshyna L. Information and Analytical Supply of the System for Formation of Business Process Costs of Agricultural Enterprises. Higher School of Social and Economic/ Przeworsk: WSSG, 2022. P.137–156.

Інтернет-ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 344-VIII від 17.09.2016. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2014 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

6. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html

7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

8. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

9. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>.